

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Бойко Стаменов, дм
за дисертационен труд

на Несрин Иляз Шюкри,

за присъждане на образователна и научна степен “доктор”

на тема:

ПРОУЧВАНЕ ВЪРХУ ПРИЛОЖЕНИЕТО НА КОМБИНИРАНА
КИНЕЗИТЕРАПЕВТИЧНА МЕТОДИКА ПРИ ДЕЦА В КЪРМАЧЕСКА
ВЪЗРАСТ С НАРУШЕНИЯ В НЕВРОМОТОРНОТО РАЗВИТИЕ

научен ръководител:

доц. д-р Светлана Янчева, доктор

Основни характеристики на дисертацията. Актуалност на темата, целта и задачите, оценка на резултатите и приносите: Съвременната медицина постигна големи успехи в решаването на проблеми със запазване на бременността и широко използване на методите за асистирана репродукция. В същото време се наблюдава относително нарастване на бебетата с нарушения в невромоторното развитие. От своя страна изоставането в развитието на нервната система и движенията е съществена пречка за психичното развитие. Решението е своевременна диагноза и започването на комплексно лечение, включително кинезитерапия в ранна - кърмаческа възраст. Целта е да се постигне оптимално или нормално развитие на детето. Възможностите за прилагане на средствата на кинезитерапията в кърмаческа и ранна детска възраст обаче са ограничени. Липсата на волева двигателна активност и невъзможността за установяване на второсигнален контакт, особено през първите месеци, създава изключителни трудности за осъществяване на задачите на възстановяването. Всичко това прави темата и реализирането

на представения дисертационен труд особено актуални, интересни и полезни.

Дисертационният труд е представен в 217 стандартни страници и включва 34 таблици, 112 фигури, 19 снимки, 1 диаграма и 9 приложения. Литературната справка обхваща 204 източника от които 35 на кирилица и 169 на латиница. Цитираните в текста автори съответстват на представените в библиографията и представят в различни аспекти темата на научния труд.

Структурата следва традиционните форми на изложение отразени в подробното съдържание. Текстът е издържан езиково и стилово, а използваната специализирана терминология съответства на съвременните изисквания.

Авторът е запознат много добре с литературата по темата, което личи от направения обзор. Посочени и коректно интерпретирани са най-съществените наши и чужди публикации по въпроса. **Литературният обзор** е в обем от 50 страници, разделен на три части: 1. Адекватно представяне на новородените деца с повишен риск и рисковите кърмачета; 2. Кинезитерапията при деца с нарушения в невромоторното развитие; 3.Обобщение на литературата и формулиране на научната теза. Докторантът правилно изяснява и представя значението на кинезитерапията като важна самостоятелна интервенция. Обзорът убедително обосновава изведената докторска теза.

Целта е правилно формулирана, а конкретните **задачи** са подчинени на нейната същност. Организацията на изследването е правилна и съответна на спецификата на проучването. **Контингентът** включва 40 рискови кърмачета с нарушения в невромоторното развитие разделени в две групи – недоносени и доносени. Характеристиката на контингента е представена точно и ясно в таблици и фигури. Проучването е реализирано за 4 години в периода 2015-2019 г. Добре подбрани са условията за

включване и изключване на изследваните лица. Важни и точни са условията за провеждане на кинезитерапевтичните процедури. Ценно е настойчивото и непрекъснато провеждане на кинезитерапията 2 пъти дневно за 12 месеца при оптимално взаимодействие между родители и кинезитерапевта-изследовател. Показателите за наблюдение са прецизно описани и илюстрирани с множество фигури. С използваната комбинирана кинезитерапевтична методика умело се съчетават принципът на Войта, методът на Доман и концепцията на Бобат. Използваните кинезитерапевтични упражнения са онагледени с информативни собствени цветни снимки. С работата си като замисъл, описание и изпълнение на кинезитерапевтичната програма докторантката показва отлични теоретични знания и практични умения в комбинирането на персонализирано изпълнена, собствена методика. **Резултатите** са представени и анализирани адекватно и точно. Добре и логично се изтъкват причините както за статистически достоверните, така и за статистически незначимите разлики в показателите. **Анализът на резултатите** позволява да се оформят девет конкретни **изводи**, които представят значимо подобрене на грубата моторика при доношените и недоносени кърмачета с нарушения в невромоторното развитие, придобиване на локомоторни двигателни умения съответни на възраста и необходимостта от ранно прилагане на кинезитерапията за преодоляване на нарушенията.

Изразявам положително становище и приемам всички представени **приноси** на дисертационния труд. Изкам да изтъкна, че използваната кинезитерапевтична методика е оригинална с комплексността си и с добрите нови авторски елементи. Намирам за особено ценни използваните специални приспособления за модифицирани упражнения, които са съгъваеми и удобни за домашна употреба.

Авторефератът на дисертационния труд, представен на 48 страници отговаря напълно на изискванията. В него са включени в съкратен вид всички части на дисертацията. Той обективно отразява постановката на научната разработка, методите на изследване, резултатите и анализа. Прави впечатление много информативното илюстриране на автореферата с 19 цветни снимки, 46 цветни фигури, 1 таблица и 1 схема.

Представени са 3 публикувани статии (1 на български и 2 на латиница) във връзка с дисертационния труд. Направени са и четири научни съобщения. Отделно има 1 статия на латиница по темата на дисертацията под печат. Статиите и съобщенията представят научно-приложната работа на докторанта пред съответната научна и професионална общност.

Критични бележки по отношение на целта, методиките, контингента и собствените резултати нямам. Предложените бележки при вътрешната защита на дисертационния труд са съобразени във възможната степен. Нямам критични бележки към окончателното съдържание на дисертацията.

Препоръките, които мога да дам са свързани с високата стойност на дисертационния труд:

1. Работата да продължи заради нейната теоретическа и практическа стойност и с оглед натрупването на повече данни за допълнителна статистическа достоверност.

2. Настоящият труд има качествата на учебно и справочно пособие за работата на различни специалисти и изследователи. Препоръчвам да се популяризира оформен, като монографично ръководство.

Лични впечатления: Несрин Иляз Шюкри работи повече от 6 години по специалността, в областта на педиатрията, системно повишава квалификацията си и има актуални научни интереси, постижения и приноси в областта на съвременната кинезитерапия.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Дисертационният труд на Несрин Иляз Шюкри е актуален, иновативен и включва оригинални и потвърдителни научни приноси с реална приложимост в клиничната практика. Те са лично дело на докторанта. С представеният труд докторантката демонстрира задълбочени теоретични знания, прецизна работа, висок професионализъм и способност за провеждане на иновативно научно изследване.

Изпълнени са критериите и изискванията на на Закона за развитие на академичния състав в Република България, на Правилника за неговото приложение и на Правилника за развитие на академичния състав на НСА „Васил Левски“, София за придобиване на образователната и научна степен "доктор". Не намирам данни за плагиатство.

Всичко това е основание да дам положително становище и да предложа на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на Несрин Иляз Шюкри образователната и научна степен "доктор" в професионално направление 7.4. "Обществено здраве".

Изготвил становището:

**(Доц. д-р Б. Стаменов, дм)
София 14.02.2020 г.**

OPINION

by ass.prof. Boyko Stamenov, MD
about the dissertation

of Nesrin Ilyaz Shyukri,

for taking an educational and scientific degree Ph.D.

on topic:

RESEARCH ON THE IMPLEMENTATION OF COMBINED KINESITHERAPY METHODS ON BREAST-FED CHILDREN WITH DISTURBANCES IN THE NEUROMOTOR DEVELOPMENT

director of studies:

ass.prof. Svetlana Iancheva, Ph.D.

Major characteristics of the dissertation. Actuality of the topic, the aim and tasks, evaluation of the results and contributions: Modern medicine has achieved great success in solving problems related to maintaining pregnancy and wide use of the methods for assisted reproduction. At the same time, we can observe a relative increase in the number of babies with disturbances in the neuromotor development. The lagging behind in the development of the nervous system and movements is a significant hindrance for the psychic development. The solution lies in the due diagnosis and the start of a complex treatment, including kinesitherapy at an early age such as breast-feeding. The aim is to achieve an optimal or normal development of children. However, the possibilities for applying the means of kinesitherapy at a breast-feeding or very young age are limited. The lack of volitional motor activity and the impossibility of establishing a second signal contact, especially during the first few months, impose serious difficulties in fulfilling the recovery tasks. All the abovementioned makes the topic and the realization of the presented dissertation quite topical, interesting, and useful.

The dissertation was presented in 217 standard pages and includes 34 tables, 112 figures, 19 pictures, 1 chart, and 9 appendices. The Reference list comprises 204 sources of which – 35 in Cyrillic and 169 in Latin. The authors cited in the text correspond to those included in the Reference list and present the different aspects of the topic of the dissertation.

The structure follows the traditional form of narrative and is outlined in the detailed contents. The text is well written in terms of expression and style, and the specialized terminology used is in line with the modern requirements.

The author is quite acquainted with the literature on the subject which can be seen from the literature review. The most significant Bulgarian and foreign publication on the subject were introduced and interpreted correctly. **The literature review** comprises 50 pages and is divided into three parts: 1. An adequate introduction of the newly born children with high risk and risky breast-fed children; 2. Kinesitherapy with children with disturbances in the neuromotor development; 3. A summary of the literature sources and formulation of the scientific thesis. The Ph.D. student explained and introduced properly the importance of kinesitherapy as a significant independent intervention. The review convincingly substantiates the doctoral thesis drawn.

The aim is correctly formulated, and the particular **tasks** are subjected to its essence. The organization of the research is correct and corresponds to the specifics of the research. **The research was done among** 40 risky breast-fed children with disturbances in the neuromotor development divided into two groups – prematurely born and full-term babies. The characteristics of the subject are presented accurately and clearly in tables and figures. The research was conducted over 4 years, in the period 2015-2019. The conditions for inclusion and exclusion of the researched individuals were well chosen. The conditions for performing the kinesitherapy procedures were important and accurate. One of the values of the research was the persistent and continual implementation of the kinesitherapy twice a day for 12 months with optimal

interaction between the parents and kinesitherapy specialist - researcher. The indexes for observation are correctly described and illustrated with a number of figures. The kinesitherapy methods used skillfully combined the Vojta principle, the Doman's method, and Bobath concept. The kinesitherapy exercises used were illustrated with informative author's colorful pictures. The Ph.D. student shows excellent theoretical knowledge and practical skills in combining the personally applied own methods which is seen in her thoughtful work, the description and implementation of the kinesitherapy program. **The results** were presented and analyzed adequately and correctly. The reasons for both the statistically reliable and the statistically insignificant differences were well and logically presented. **The analysis of the results** allows for drawing nine conclusions which present a significant improvement of the cellular level motility of full-term and prematurely born breast-fed babies with disturbances in the neuromotor development, acquisition of locomotive motor skills corresponding to the age, and the necessity of an early implementation of kinesitherapy for overcoming the disturbances.

I express a positive opinion and accept all the presented **contributions** of the dissertation. I would like to point out that the applied kinesitherapy methods are original in its complexity and in the new author's elements. I find the special devices, which are foldable and ready for home use, used to modify the exercise, especially valuable.

The author's summary of dissertation, presented in 48 pages, meets the requirements fully. It includes a summary of all parts of the dissertation. It objectively reflects the contents of the scientific work, the research methods, the results and analysis. One cannot but notice the very informative illustration of the summary of the dissertation with 19 colorful pictures, 46 colorful figures, 1 table, and 1 chart.

The author presented three published manuscripts (1 in Bulgarian and

2 in Latin) in relation to the dissertation. Four scientific reports were also made. There is 1 manuscript to be published in relation to the dissertation. The manuscripts and reports present the scientific-applied work of the Ph.D. student to the scientific and professional community.

I do not have any **critical comments** regarding the aim, methods, subjects, and obtained results. The critical comments presented at the internal defense of the dissertation have been regarded to a great extent. I do not have any critical comments as regards the final contents of the dissertation.

The recommendations I could give are related to the high value of the dissertation:

1. The author's work should continue due to its theoretical and practical value and because of the need of obtaining more data for additional statistical reliability.

2. This work has the qualities of educational and reference book which would be useful for different specialists and researchers' work. I recommend that it be made popular in the form of a monography.

Personal impressions: Nesrin Ilyaz Shyukri has been working in the field of pediatrics for 6 years now and constantly improves her qualifications; she has contemporary scientific interests, achievements and contributions in the field of modern kinesitherapy.

CONCLUSION: Nesrin Ilyaz Shyukri's dissertation is topical and innovative. It includes original and confirmative scientific contributions with real application in the clinical practice. They are personally invented by the Ph.D. student. With her work the Ph.D. student shows profound theoretical knowledge, precise work, high professionalism, and ability to carry out an innovative scientific research.

The Ph.D. student meets all the criteria and requirements of the Act for the development of the academic staff of the Republic of Bulgaria, the Regulations of its implementation, as well as the Regulation for the development of the

academic staff of NSA “Vassil Levski”, Sofia for obtaining the educational and scientific degree “Ph.D.”. I have not found any sign of plagiarism.

All the above mentioned allows me to give my positive opinion and to suggest that the members of the respectable jury give Nesrin Ilyaz Shuykri the educational and scientific degree Ph.D. in professional direction 7.4. “Public Health”.

Sofia 14.02.2020

Opinion by:

(ass.prof. B. Stamenov, MD)